

PODSUMOWANIE PIERWSZEGO PIĘCIOLECIA AKTYWNOŚCI PROFILU FACEBOOK BIBLIOTEKI NAUKOWEJ PAU I PAN W KRAKOWIE

Jedną z inicjatyw promujących zbiory Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie jest jej profil w serwisie Facebook¹. Założony 1 lipca 2015 r. rozwija się stopniowo, zdobywając kolejnych fanów. Tegoroczna pandemia COVID-19 i związane z nią zamknięcie Czytelni Biblioteki na ponad trzy miesiące (marzec–czerwiec 2020) zmotywowały nas do zdefiniowania na nowo tej formy kontaktu z naszymi czytelnikami i obserwatorami.

W swoich początkach profil Biblioteki pełnił przede wszystkim rolę informacyjną. W trakcie prowadzonych w latach 2015–2016 prac nad nową stroną internetową stanowił on główny kanał publikacji ogłoszeń. Funkcja tablicy informacyjnej pozostaje niezwykle istotna. Profil jest podstawowym źródłem informacji o zmianach zasad funkcjonowania biblioteki – przede wszystkim godzin otwarcia, ofertach pracy, istotnych wydarzeniach, których Biblioteka jest organizatorem, nowych pozycjach w zbiorach bibliotecznych (nowościach wydawniczych oraz różnych darach), projektach badawczych i wystawach oraz o nowych publikacjach wydawanych przez Bibliotekę bądź prezentujących Jej zbiory.

Stopniowo na profilu Biblioteki zaczęły pojawiać się też posty upamiętniające różne wydarzenia: święta oficjalne i nieoficjalne, popularne imieniny, rocznice historyczne itp. Staramy się przy tym wykorzystywać reprodukcje naszych zbiorów. Najczęściej udostępniane są zbiory ikonograficzne zdigitalizowane w ramach projektu PAUart (wolny dostęp za pośrednictwem portalu www.pauart.pl), ale uwzględniamy też nasze druki i rękopisy. Z czasem zaczęliśmy też eksperymentować z różnorodnymi sposobami prezentowania naszych zasobów. Pojawiły się pierwsze albumy i filmy. W latach 2017–2020 w tej formie prezentowaliśmy najciekawsze nowości wydawnicze dostępne w Bibliotece oraz kalendarze ilustrowane rycinami z naszej kolekcji starych druków (w 2017 przedstawienia ptaków François-Nicolas Martineta, w 2018 kostiumy z *Magazzino delle mode*), z Gabinetu Rycin (w 2019 ryciny autorstwa prof. Krzysztofa Skórczewskiego ofiarowane nam przez Autora) oraz zbiorów kartograficznych (w 2020 mapy oraz skorelowane z nimi fotografie z Fototeki Lanckorońskich).

---

¹ Główną redaktorką profilu była do końca grudnia 2020 Julia Czapla. Wraz z nią współtworzą go dr Karolina Grodziska (od 2015) i dr Agnieszka Fluda-Krokos (od 2019).

W 2019 przyłączyliśmy się do akcji #colorourcollections². Materiały filmowe są najrzadziej wykorzystywaną formą prezentacji naszych zbiorów. Za pośrednictwem tego medium reklamowaliśmy w 2015 nasz projekt konserwacji rękopisów ze zbiorów Hieronima Łopacińskiego³, udostępniliśmy przygotowany przez Telewizję Polską program „Książki pod specjalnym nadzorem” zrealizowany w naszej Bibliotece w 2015⁴, a w 2020 zaprezentowaliśmy kolekcję filmów pokazujących specyfikę poszczególnych działów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie.

Zamknięcie Czytelni Biblioteki wiosną 2020 stało się dla nas okazją do zorganizowania kilkunastu akcji promujących nasze zbiory i działalność. W ramach ogólnopolskiej inicjatywy #NieZostawiamCzytelnika⁵ przedstawialiśmy sylwetki naszych ofiarodawców XIX-wiecznych, specyfikę różnych działów Biblioteki, nasze najcenniejsze bądź najciekawsze zbiory, a także ofertę naszych ulubionych zasobów i narzędzi internetowych. W oczekiwaniu na tegoroczną wystawę „Rośliny i zwierzęta” zorganizowaną we współpracy z Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie przypominaliśmy efekty naszej 25-letniej współpracy wystawienniczej. W maju, z okazji XVII Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek, opublikowaliśmy prezentacje naszych działów i ich zbiorów. W tym okresie zrezygnowaliśmy też z akcji publikowania mało wykorzystywanych informacji o nowościach wydawniczych w naszych zbiorach.

Po ponownym otwarciu Czytelni w lipcu 2020 skupiliśmy się na prezentowaniu naszych zbiorów, zarówno pod pretekstem ważnych rocznic czy imienin, jak i w cyklach prezentujących zasoby Zbiorów Specjalnych i Gabinetu Rycin. W przyszłym roku planujemy też zacieśnić współpracę z profilem portalu PAUart.

W ciągu ostatnich pięciu lat na profilu Biblioteki zostało opublikowanych 1311 wpisów, w większości oryginalnych⁶. Staramy się, by możliwie dużo naszych wpisów było opatrzonych ilustracjami. Poza postami zawierającymi jedno

---

² Inicjatywa zapoczątkowana przez bibliotekę The New York Academy of Medicine w 2016 ma na celu popularyzację zbiorów ikonograficznych bibliotek poprzez zachęcanie internautów do kolorowania reprodukcji rycin i udostępniania ich w mediach społecznościowych.

³ Projekt zrealizowany pod kierownictwem dr Elżbiety Knapiek, współfinansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, obejmował konserwację zbioru łańcuchowych kazań i żywotów świętych, spisane w Krakowie w połowie XV w. oraz XVIII-wiecznego zbioru inwektyw i ubolewań, zob. <http://biblioteka.pau.krakow.pl/dzialalnosc/projekty/konserwacje> (dostęp: 1.10.2020).

⁴ Film dostępny pod adresem: <https://www.facebook.com/665207616912245/videos/709586412474365/> (dostęp: 1.10.2020).

⁵ Inicjatywa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich mająca „na celu promowanie dostępu do kultury online w czasach pandemii” (#NieZostawiamCzytelnika – akcja SBP dla bibliotekarzy [w:] SBP. *Ogólnopolski Portal Bibliotekarski*, 17.03.2020, <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=22200> (dostęp: 1.10.2020).

⁶ Cytowane w dalszej części artykułu dane statystyczne przedstawiają stan na 30 września 2020 r.

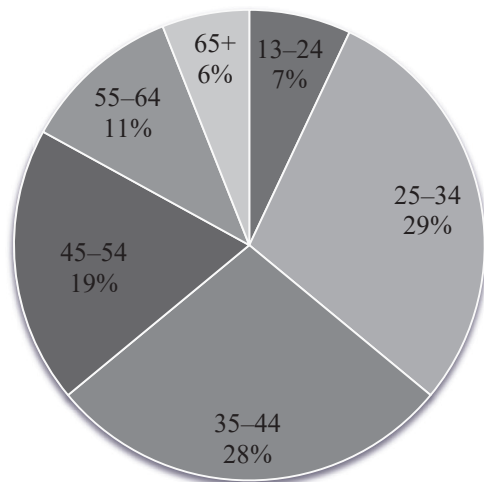
lub kilka zdjęć część naszych materiałów publikujemy w formie albumów, które są dla nas metodą porządkowania starszych ilustracji. W sumie w 60 albumach znajduje się 2201 zdjęć. Staramy się, by nasze wpisy koncentrowały się wokół naszych zbiorów, promowały je zarówno wśród naszych stałych czytelników, jak i wśród niekorzystających na co dzień ze zbiorów Biblioteki obserwatorów, w nadziei, że zachęci ich to do skorzystania z naszych zasobów na miejscu.

Do października 2020 profil Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie posiadał 1107 użytkowników i 1192 obserwatorów. Większość z nich to goście, uważnie śledzący nasze wpisy, jednak wchodzący w sporadyczne interakcje z nimi. Są też użytkownicy bardzo zaangażowani, regularnie dający polubienia i udostępniający nasze posty, oraz uważni czytelnicy naszego profilu komentujący wpisy.

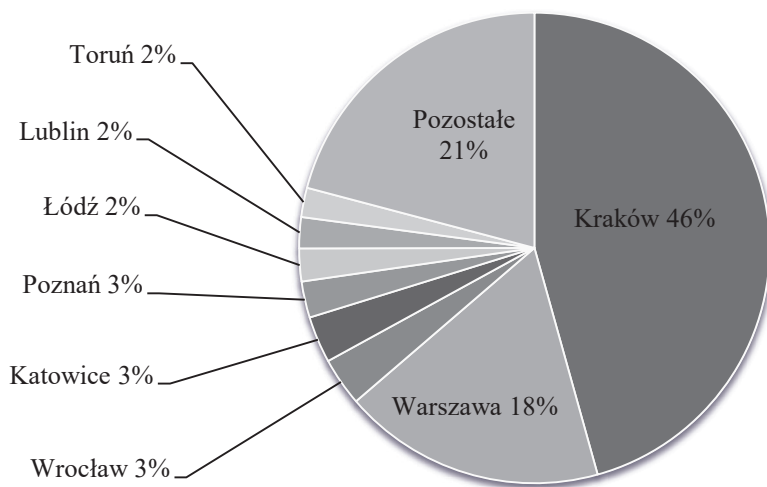
Nasi obserwatorzy to przede wszystkim osoby w wieku 25–54 (76%), pozostałe grupy wiekowe reprezentowane są w mniejszym stopniu, generalnie pokrywającym się z aktywnością zawodową i kompetencjami cyfrowymi różnych grup odbiorców. Większość z nich stanowią mieszkańcy Krakowa (46%) oraz innych polskich miast (m.in. Warszawa – 18%, Wrocław, Katowice, Poznań – po 3%, Łódź, Lublin, Toruń – po 2%; w sumie osoby deklarujące Polskę jako kraj pochodzenia stanowią 87% fanów naszego profilu). Wśród naszych zagranicznych obserwatorów dominują Ukraińcy (25% użytkowników zagranicznych, 3% ogólnej liczby użytkowników). Liczną grupę naszych obserwatorów stanowią też mieszkańcy Litwy i Białorusi (po 11% użytkowników zagranicznych, po ok. 1% ogólnej liczby). Tę popularność wśród naszych wschodnich sąsiadów można chyba z dużą dozą prawdopodobieństwa powiązać z profilem naszej kolekcji, w której poczesne miejsce zajmują materiały dotyczące historii ziem dawnej Rzeczypospolitej. Nieco mniej obserwatorów mamy w krajach Europy Zachodniej. Wielką Brytanię jako kraj pochodzenia deklaruje 8% naszych zagranicznych użytkowników (ok. 1% ogólnej liczby użytkowników), Niemcy – 5% (ok. 1% ogólnej liczby użytkowników), w innych krajach popularność szacuje się na poziomie 1–3% użytkowników zagranicznych.

Podobnie jak w wielu innych bibliotekach i instytucjach kulturalnych obserwatorzy profilu rzadko są czytelnikami korzystającymi z naszych zasobów „realnych”, choć wśród naszych fanów zdarzają się też użytkownicy Biblioteki. Dodatkowo, 41 spośród naszych obserwatorów (3%) stanowią strony innych instytucji polskich i zagranicznych (m.in. biblioteki, archiwa, muzea i instytucje kulturalne, z którymi współpracujemy) oraz powiązane profile innych agend Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk (PAU i PAN, Archiwum Nauki PAU i PAN w Krakowie, portal PAUart oraz Biblioteka Polska w Paryżu).

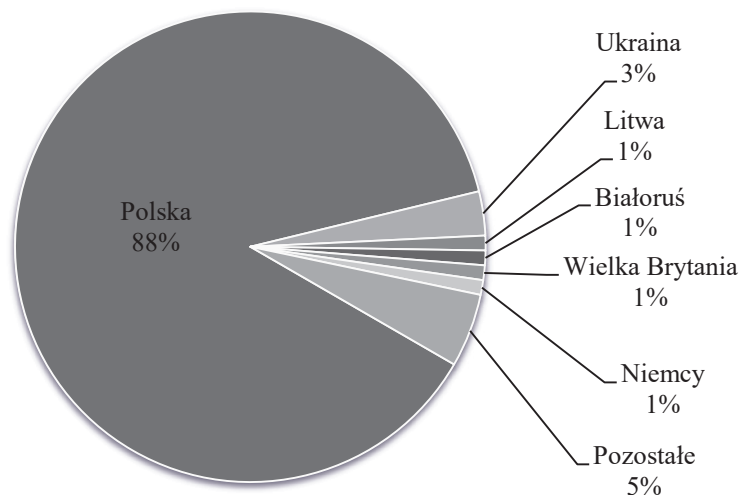
Obserwatorzy i fani naszego profilu chętnie czytają nasze posty. Najwięcej zainteresowania budzą posty prezentujące nasze zbiory, generalnie to one zyskują najwięcej „wejść” i skłaniają do reakcji – polubień i udostępnień, rzadziej

Obserwatorzy profilu według grup wiekowych

Obserwatorzy profilu według miast Polski

Obserwatorzy profilu według krajów

komentarzy. Uzyskują one zasięg od kilkuset do kilku tysięcy zainteresowanych⁷. Do naszych rekordzistów należą tegoroczne wpisy z okazji Dnia Kawii Domowej (16 lipca) i Światowego Dnia Kawy (29 września), które zainteresowały ponad 7000 osób. Spore zainteresowanie budzą też informacje związane z wydarzeniami organizowanymi i współorganizowanymi przez Bibliotekę, m.in. o wystawach przygotowywanych z Międzynarodowym Centrum Kultury i Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, konferencjach organizowanych w Polskiej Akademii Umiejętności, naszej obecności (w ramach stoiska Wydawnictwa PAU) na Targach Książki w Krakowie czy naszym udziale w zeszłorocznej Nocy Bibliotek. Mimo że nasi użytkownicy niezbyt często deklarowali udział w wydarzeniach, chętnie śledzili relacje filmowe i fotograficzne publikowane na naszym profilu.

Fani, którzy są też użytkownikami naszej Biblioteki, czerpią stąd informacje o zmianach w zasadach funkcjonowania Biblioteki. Z rozmów prowadzonych z czytelnikami wiemy, że właśnie z Facebooka Biblioteki dowiadywali się o zmianach godzin otwarcia czytelni, wprowadzeniu nowego regulaminu i dodatkowych obostrzeń związanych z reżimem sanitarnym obowiązującym w czasie pandemii. Dla naszych stałych bywalców profil jest też okazją do poszerzenia wiedzy o naszych zasobach oraz o możliwościach korzystania z Biblioteki. Za jego pośrednictwem poznają nasze nowe publikacje oraz nowe kanały udostępniania informacji o zbiorach, np. dzięki wpisom o rozpoczęciu wprowadzania do katalogu elektronicznego rękopisów oraz o umożliwieniu elektronicznego zamawiania materiałów do czytelni.

⁷ Biblioteka nie korzysta z płatnej promocji ani reklam.

Zamieszczane na naszym profilu informacje o ofertach pracy także cieszą się sporą popularnością wśród użytkowników Facebooka. Ich odbiorcami nie są jednak tylko nasi regularni obserwatorzy. Generalnie, informacje te kierowane są do osób spoza tego grona i trafiają do nich przede wszystkim za pośrednictwem profili powiązanych z nami instytucji oraz poprzez profile naszych czytelników i pracowników.

Mamy nadzieję, że w następnych latach nasz profil nadal będzie się rozwijał, zdobywając nowych czytelników i obserwatorów, co w dłuższej perspektywie przełoży się na większe zainteresowanie naszymi zbiorami.

opracowała Julia Czapla